

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Očekávané změny v režimu odpovědnosti managementu kapitálových společností v návrhu zákona o obchodních korporacích

Mnoho let připravovaný návrh rekodifikace soukromého práva je Poslaneckou sněmovnou i přes odpor opozičních poslanců již projednáván ve druhém čtení. Ačkoli by nový občanský zákoník spolu s dalšími doprovodnými předpisy neměl nabýt účinnosti dříve než v roce 2013, dopady změn má smysl sledovat a připravovat se na ně již nyní. Lze je očekávat ve všech oblastech soukromého práva, včetně práva obchodního: Novinky by se měly objevit také v úpravě odpovědnosti managementu obchodních společností, jež byla doposavad upravena v obchodním zákoníku.

Nová úprava v této oblasti se nijak nevzdaluje od stávajícího stěžejního konceptu požadavku péče řádného hospodáře pro výkon funkcí v právnických osobách, pouze se přímo v návrhu zákona uvádí, že statutární orgán by měl svou funkci vykonávat „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí.“ K tomu ostatně právní praxe za více než deset let dospěla sama.

Požadavek na jednání s péčí řádného hospodáře by měl zůstat objektivní, vždy by se tedy přihlíželo k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba. Autoři návrhu zákona o obchodních korporacích se otevřeně čerpají ze zahraničního konceptu podnikatelského úsudku (business judgment rule), který po managementu v rámci požadavku péče řádného hospodáře nevyžaduje, aby nesl odpovědnost za veškeré nepříznivé hospodářské výsledky společnosti, ke kterým došlo v důsledku jeho rozhodnutí. Naopak podnikatelské riziko ponechává na podnikateli, tedy společnosti, a stanoví, že o porušení povinnosti péče řádného hospodáře jejich ředitelů nejde, pokud člen orgánu při podnikatelském rozhodování mohl v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu společnosti. Vedle toho by navrhovaný zákon od členů orgánů očekával, že zjistí-li, že nejsou této péče řádného hospodáře schopni, vyvodí z toho pro sebe patřičné důsledky. V platnosti by tak měl zůstat princip, že statutární orgán nemusí být odborníkem na tu kterou pro společnost potřebnou oblast, avšak je povinen zodpovědně (objektivní kritérium) zajistit v těchto oblastech odbornou podporu. Vykonávání funkce s vědomím nedostatečných znalostí (opět dle objektivních měřítek) by také mělo nově výslovně zakládat vyvratitelnou domněnku porušení povinnosti péče řádného hospodáře z nedbalosti.

V nové úpravě by sice důkazní břemeno ohledně skutečnosti porušení či neporušení povinnosti péče řádného hospodáře mělo nadále zůstat na konkrétním členovi orgánu, kterému je porušení přičítáno, nicméně soud by mohl v odůvodněných případech rozhodnout, že nesení důkazního břemene není možné po členovi orgánu spravedlivě požadovat. Dalším zmírněním pro manažery by mělo být

pravidlo, že člen orgánu by již nově neměl odpovídat společnosti za škodu z důvodu plnění pokynu k protiprávnímu jednání jejího nejvyššího orgánu v případě, že jej upozornil, že v důsledku jeho pokynu by mohla vzniknout společnosti škoda.

Návrh zákona opouští současné relativně široké opatření proti konfliktu zájmů, kdy je třeba získávat předchozí souhlas valné hromady pro uzavření různých smluv mezi společnostmi a členy jejich orgánů nebo se musí pořizovat znalecký posudek pro ocenění majetku převáděného mezi společnostmi a osobami, které ji ovládají. Na místo toho by byl nově člen orgánu povinen podrobně informovat společnost v případě, že by mohlo při výkonu funkce dojít ke střetu zájmu společnosti se zájmy jeho nebo jiných osob, jež jsou s ním v určitém vztahu (osoby blízké, ovlivněné, ovládané), a to aniž by se tím vyvázal z povinnosti loajality vůči společnosti. Kromě toho, že příslušný orgán společnosti by například mohl zakázat uzavření takové smlouvy, porušením této notifikační povinnosti by pak člen orgánu nesl vůči společnosti odpovědnost za případnou újmu. Je otázkou, nakolik se tento liberálnější přístup, jež nachází své uplatnění za našimi hranicemi, podaří úspěšně aplikovat v českém prostředí, kde propojenost vlastníků a členů orgánů je vyšší než jinde, a zda nebude znamenat spíše oslabení pozice věřitelů společností.

Ze současné právní úpravy by mělo být převzato, že odpovědnost člena orgánu vzniká primárně vůči společnosti a není možné se z ní předem smluvně vyvázat. Návrh zákona o obchodních korporacích však předpokládá možnost následné smluvní vypořádání vzniklé újmy, jež musí společnost schválit dvoutřetinovou většinou v nejvyšším orgánu společnosti. Vypořádání může nabýt různých forem: od úplného uhrazení, po postižení bonusů nebo započtení na jiné pohledávky. Protože obsah smlouvy bude záviset pouze na vůli společnosti a člena orgánu, lze si představit rovněž úplné zproštění odpovědnosti za škodu.

Vedle samotné odpovědnosti vůči společnosti by mohla členům orgánů vzniknout povinnost také vůči třetím osobám, a to ve specifických případech, obdobně jako je tomu v dnešní úpravě, avšak nově ve dvojím režimu: jednak by mohl soud na návrh likvidátora nebo věřitele zrušené společnosti rozhodnout, že člen orgánu ručí za závazky společnosti, pokud je v úpadku, a jestliže člen orgánu neučinil pro jeho odvracení „vše potřebné a rozumně předpokladatelné.“ Vedle těchto členů orgánů by tzv. vlivná osoba ručila přímo ze zákona za splnění závazků společnosti vůči věřitelům, které pocházejí z újmy, jež tato osoba způsobila pomocí svého vlivu ve společnosti proti jejím zájmům, a které společnost jakožto ovlivněná osoba není schopna splnit. Touto vlivnou osobou může být jak člen některého orgánu, tak například společník nebo mateřská společnost. Rozhodujícím kritériem by mělo být, že tato osoba ovlivnila chování obchodní korporace „významným způsobem“.

V neposlední řadě má také dojít k posunu v oblasti sankcí za porušení povinnosti péče řádného hospodáře, kdy by neměl překážky výkonu funkce stanovovat zákon, ale měl by o nich rozhodovat soud. Dle nové koncepce by mohl i bez návrhu rozhodnout o „vyloučení“ člena statutárního z výkonu funkce orgánu v případě, že tato osoba buď přivedla společnost k úpadku, přispěla ke snížení majetkové podstaty a poškození věřitelů, anebo opakovaně a závažně porušovala povinnost péče řádného hospodáře. Doplnkově by pak bylo možné rozhodnout v tomto smyslu také o těch osobách, které mají ručit za závazky společnosti, ale této své povinnosti nemohou dostát. Zákaz výkonu by měl trvat jednotně 3 roky a v případě jeho nerespektování by mohl být prodloužen o dalších deset let.

Navrhovaná úprava odpovědnosti managementu kapitálových společností, ať už členů volených orgánů, nebo ostatních osob, které jsou schopny ovlivňovat chod společnosti, by měla doznat zamýšlenou rekodifikací některých zásadních dílčích posunů, které jdou svým charakterem ruku v ruce s proklamovanou liberalizací soukromého práva. Návrhům je však též vyčítáno přebírání zahraničních modelů, které by se nemusely v našem podnikatelském prostředí uchytit žádoucím způsobem. Lze tak s jistotou počítat, že míru bezproblémového naplnění pozitivních očekávání od rekodifikace ukáže až samotná praxe, k jejíž precizaci nejvíce přispějí tradičně vyšší soudy, ovšem

spíše až v dlouhodobém horizontu.

JUDr. Ing. Ivan Barabáš,
advokát

Lumír Swiech,
advokátní koncipient

[Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Týn 1049/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 895 950
Fax: +420 224 895 980
e-mail: office@havelholasek.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dělení, převod a přechod podílu v s.r.o.](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)

- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)